

A laterna magicától a 3D-s diafilmig

Sajtótájékoztató: Örökmozgó Filmmúzeum, 2012. 12. 14.

Téli esték kedves emlékei között sokan nosztalgiával gondolunk vissza a diavetítésre: a filmtekerés befűzésére, a tekerő nyikorgására és a túlmelegedő vetítőre. Kevésbé közismert azonban, hogy ez a kifejezetten kelet-európai műfaj eredetileg a tudományos ismeretterjesztés, majd pedig a politikai propaganda eszköze volt.

2012. december 14-én a MaNDA sajtótájékoztatón számolt be arról, hogy Bíró Ferenc magángyűjtő Európában egyedülálló, eddig saját lakásában tárolt diafilmgyűjteménye néhány hónapja a Magyar Nemzeti Digitális Archívum és Filmintézet által üzemeltetett Örökmozgó Filmmúzeumban talált megőrzésére méltó helyet, ahol Diafilmmúzeum és kutatóhely kialakítására, valamint havi rendszerességgel gyerekek-diavetítésekre is sor kerül.

A gyűjtemény Bíró Ferenc hobbinak induló, de szenvedéllyé fajult, több mint harmincéves kutató- és gyűjtőmunkájának eredményeként jött létre, és az 1920-as évektől napjainkig megjelent oktató-, ismeretterjesztő- és szórakoztató diafilmeket szinte hiánytalanul tartalmazza. A frissen leltározott diaanyag 4443 diafilmből áll, ebből 1200 tétel digitalizálásra is került: egy része az OSA-Archívum közreműködésével létrehozott Virtuális Diamúzeumban már megtekinthető.

A gyűjtemény hivatalos elhelyezése alkalmából kötetlen beszélgetésen vett részt Szócs Géza miniszterelnöki főtanácsadó, Lovas Lajos MaNDA főigazgató, Bíró Ferenc magángyűjtő és Csehné Lendvai Gabriella a Diafilmgyártó Kft. ügyvezetője. A beszélgetésen szó esett a Diafilmtörténeti Gyűjtemény megőrzéséről, a diafilmezés népszerűsítéséről és a MaNDA ebben betöltött szerepéről, a 2013-ra tervezett diafilmtárlatról, valamint a diafilmgyártás új (3D-s) dimenzióiról is.

A diakollekció túlnyomó részét a gyerekeknek szóló filmek mellett az ismeretterjesztő-, tudományos, iskolai oktatóanyagok teszik ki. Szép számmal vannak propagandafilmsorozatok is. Csak példaképpen egy-két érdekes cím a szerteágazó tematikából:

5 éves tervünk nagy építkezései, A jövedelmező prémnyúl tenyésztés (1952), A szocialista tudat fejlesztésének feladatai, A drámajátszás évezredei, A film a dolgozóké, Hogyan keletkezik a népmese? 800 millió ember a békéért (1950), A bizsu mindig divat, Mielőtt lelépsz a járdáról, A nők társadalmi helyzete (1981), Magyar népi díszítőművészet, Falon kívüli szerelés, Az SZKP XXV. kongresszusa, Államunk gondoskodása az anyákról és a gyermekekről (1953), A magyar napisajtó története 1587–1832, Az URH-család, stb.

A gyűjtemény számokban

A gyűjtemény az 1920-as évektől napjainkig megjelent 4443 darab magyar gyártású diafilmet, 148 hangosított diát, 500 külföldi filmet, 892 szöveggönyvet, továbbá apró nyomtatványokat (árjegyzékek, nyomtatott katalógusok), filmekhez tartozó hangfelvételeket, vetítő- és egyéb technikai eszközöket is tartalmaz.

A kollekciónak legrégebbi tekerései a Falu Urániája ismeretterjesztő társaság és a Pedagógiai Filmgyár kiadványai közül valók. Majdnem hiánytalan a Magyar Diafilmgyártó Vállalat mese- és ismeretterjesztő szalagjaiból álló állományrész.

Tervezett szolgáltatások az Örökmozgó moziban

- **Állandó kiállítás** a diaképekből, technikai eszközökből és egyéb kapcsolódó anyagokból
- **Kutatószolgálat kialakítása** a raktárban található eredeti állományok kézbeadásával
- **Mozog is meg nem is** címmel diavetítés-sorozat gyerekeknek minden hónap második szombatján 16 órától; legközelebb 2013. január 19-én
- **Felnőtt diaestek** szervezése